

REGULACJE PRAWNE MONITORINGU WIZYJNEGO ZARYS ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W RÓŻNYCH PAŃSTWACH

Przedstawiamy skrótową charakterystykę rozwiązań dotyczących monitoringu wizyjnego w wybranych państwach Unii Europejskiej. Naszym celem nie jest kompleksowe przedstawienie regulacji tej problematyki, a jedynie hasłowe wskazanie przykładowych instytucji prawnych.

WIELKA BRYTANIA – szerokie obowiązki informacyjne

- Prawo: Ustawa o ochronie danych z 1998 r., Rozporządzenie o uprawnieniach organów śledczych z 2000 r., CCTV Code of Practice z 2008 r., Code of Practice on Covert Surveillance and Property Interference z 2000 r.
- Obowiązek **informowania o obecności kamer** (np. za pomocą odpowiednich znaków lub ogłoszeń dźwiękowych). Takie informacje muszą być **widoczne i czytelne** oraz zawierać **dane operatora systemu monitoringu**, w tym kontakt do osoby, która może odpowiedzieć na ewentualne pytania lub dostarczyć bardziej szczegółowych informacji. Znaki muszą być stosowane przez wszystkie podmioty korzystające z monitoringu.
- Gdy osobę uchwyconą przez monitoring da się zidentyfikować, nagranie traktowane jest jak dane osobowe. W takiej sytuacji przetwarzanie danych musi być zgodne z zasadami wyrażonymi w ustawie o ochronie danych i służyć jednemu z wymienionych w niej celów.
- W 2012 r. w Wielkiej Brytanii powołano pierwszego **Komisarza ds. CCTV**, który ma zachęcać operatorów do przestrzegania przepisów, reprezentować interesy społeczeństwa, a także składać roczny raport przed parlamentem.

FINLANDIA – więzienie za nielegalny monitoring

- Prawo: Kodeks karny z 19 grudnia 1889 r., Ustawa o danych osobowych z 22 kwietnia 1999 r. i Ustawa o ochronie prywatności w miejscu pracy z 13 sierpnia 2004 r.
- Kodeks karny przewiduje **karę grzywny lub pozbawienia wolności** do 12 miesięcy za nielegalne stosowanie monitoringu wizyjnego, naruszające prywatność nagrywanych osób. Niedozwolone instalowanie sprzętu technicznego przeznaczonego do rejestrowania obrazu lub dźwięku zagrożone jest karą grzywny lub pozbawienia wolności do 6 miesięcy.
- Regulacje zawarte w Ustawie o danych osobowych mają zastosowanie w przypadkach, gdy celem monitoringu wizyjnego jest gromadzenie danych. W rozumieniu ustawy zdjęcia uznawane są za dane osobowe, jeżeli znajdujące się na nich osoby można zidentyfikować.
- Ustawa o ochronie prywatności w miejscu pracy zezwala na stosowanie przez pracodawcę monitoringu wizyjnego jedynie w określonych celach. Zabronione jest stosowanie monitoringu w celu obserwacji jednego pracownika lub grupy pracowników, a także instalowanie go w toaletach, szatniach i pomieszczeniach socjalnych oraz w pokojach biurowych przeznaczonych do osobistego użytkowania przez pracowników. Dopuszczalne jest instalowanie kamer monitorujących wskazane miejsce pracy, o ile taki nadzór jest konieczny ze względów wymienionych w ustawie.

AUSTRIA – szybkie usuwanie nagrań

- Prawo: ustawa nowelizacyjna o ochronie danych z 1 stycznia 2010 r.
- Ustawa oddziela regulacje prawne związane z monitoringiem wizyjnym od innych ustaw dotyczących ochrony danych, zawiera ponadto definicję monitoringu wizyjnego. Precyzuje także kwestię zasadności monitoringu wizyjnego, a w szczególności celów nagrywania i okresu archiwizowania nagranych materiałów. Utrwalone cyfrowo **dane powinny być co do zasady usuwane po upływie 72 godzin**, a osoby zarejestrowane przez urządzenia monitorujące mają prawo domagać się kopii materiału z ich udziałem.
- Działła specjalna **Komisja Ochrony Danych**, która jest odpowiedzialna m.in. za rejestrację i kontrolę urządzeń monitorujących przed ich uruchomieniem, także na terenie posiadłości prywatnych.

SZWECJA – podział na monitoring w miejscu publicznym i prywatnym

- Prawo: ustawa o publicznym monitoringu i ustawa o ochronie danych osobowych.
- Zastosowanie odpowiedniego prawa uzależnione jest nie od miejsca zainstalowania kamery, ale od jej nakierowania oraz przedmiotu monitoringu.
- Zgodnie z ustawą o publicznym monitoringu co do zasady wymagane jest **zezwole nie na zainstalowanie kamery monitorującej miejsce publiczne**. Odpowiednie zezwolenie wydawane jest przez urząd wojewódzki, który jest jednocześnie organem nadzorującym funkcjonowanie monitoringu.
- Jeżeli kamery cyfrowe rejestrują inne miejsca niż publiczne (czyli pomieszczenia zamknięte w szkołach, domach lub pomieszczenia w miejscach pracy, w których przebywają wyłącznie pracownicy), wówczas ma zastosowanie ustawa o ochronie danych osobowych. W takich przypadkach nie jest wymagane ani zezwolenie, ani zgłoszenie faktu monitorowania przez kamery. Kontrolerowi danych osobowych przysługują jednak uprawnienia kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

WĘGRY – prawo nagranych do nagrania

- Prawo: Kodeks Cywilny, Ustawa dotycząca monitorowania przestrzeni publicznej.
- Zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego, **prawo do nagrań obrazu i dźwięku ma osoba w nich występująca**. Wszelkie powielanie, nagrywanie, rozpowszechnianie itd. bez zgody właściciela narusza jej dobra osobiste. Wyjątkami są tu materiały będące dowodami w dochodzeniu przeprowadzonym przez służby i jednostki do tego uprawnione i posiadające pozwolenia.
- Ustawa dotycząca monitorowania przestrzeni publicznej, regulująca uprawnienia służb miejskich, stanowi, że osoba wchodząca na teren monitorowany powinna zostać o tym poinformowana.
- Zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych, kamery w zakładach pracy nie mogą być instalowane w celu obserwowania zachowań pracowników, a jedynie w celu ochrony zdrowia i życia w zakładach o podwyższonym ryzyku pracy (a i tam kamer nie można umieszczać w przebieralniach i sanitariatach).

HOLANDIA – zakaz bezprawnego filmowania

- Prawo: Ustawa o ochronie danych osobowych, dekret inspektora ochrony danych osobowych, Kodeks karny, Ustawa o gminach.
- Kodeks karny **zabrania** bezprawnego, celowego filmowania lub fotografowania indywidualnych osób za pomocą jakichkolwiek **zamieszczonych na stałe urządzeń**, których celem jest rejestracja poszczególnych osób – przepis ten dotyczy filmowania i fotografowania w miejscach publicznych, co obejmuje drogi, centra handlowe, bary, restauracje, kasyna itd.
- Analogiczna regulacja dotyczy miejsc niepublicznych – w tym przypadku zabrania się bezprawnego używania jakiegokolwiek rodzaju kamery; w zakres tego przepisu wchodzi instalowanie monitoringu w miejscu pracy – dopuszczalne jest ono jednak, gdy pracodawca ma w tym uzasadniony interes, jak np. zapobiegnięcie kradzieży. Konieczne jest przy tym zrównoważenie jego interesów oraz prawa do prywatności pracownika.
- Nagrania z kamer monitoringu są traktowane jako **dane osobowe** wtedy, gdy widoczną na nich osobę da się zidentyfikować.

POLSKA – brak kompleksowej regulacji

- Brak systemowych rozwiązań prawnych, które ustanawiałyby zasady dotyczące tego, w jakich sytuacjach może być instalowany monitoring, ile mogą być przechowywane nagrania, kto ma do nich dostęp itp.
- Nieuregulowane są prawne aspekty **kontroli pracowników** przy użyciu nowoczesnych technologii, w tym monitoringu wizyjnego.
- **W spółdzielniach i we wspólnotach mieszkaniowych** lokatorzy nie dysponują możliwościami jakiegokolwiek kontroli w zakresie gromadzenia, przechowywania oraz ewentualnego wykorzystania zarejestrowanych treści; brakuje w szczególności obowiązku określenia (np. w formie regulaminów) reguł korzystania z monitoringu.
- Brak podstaw prawnych dla montowania kamer **w szkołach** i zasad ich wykorzystywania (mimo wdrożenia rządowego programu dofinansowania monitoringu).

Materiał opracowany został na podstawie informacji uzyskanych od Ambasad RP w Finlandii, Austrii i Węgrzech, Ambasady Szwecji w Polsce oraz kancelarii prawnych: Boekel de Neree (Holandia) i Arnold & Porter (Wielka Brytania).